

**ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Рев-160/02
Бања Лука, 27.04.2004. године**

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Стаке Гојковић, као председника вијећа, Петра Бајића, Биљане Томић, Дарка Осмића и Стевана Савића, као чланова вијећа, у правној ствари тужитељице М. Ј. кћери Л., из П., коју заступа Т. М., адвокат из Б., против тужених М. Д. сина Д. из Н. С., Ђ. М. 25, Ђ. рођ. М. Д. кћери Д. из П. насеље К. и М. Г. кћери Б. из П., коју заступа пуномоћник М. Б. из П., ради поништења насљедничке изјаве и др., одлучујући о ревизији тужитељице против пресуде Окружног суда у Б. број Гж-264/01 од 31.10.2001. године, на сједници одржаној 27.04.2004. године, донио је

Р Ј Е Ш Е Њ Е

Ревизија се уважава, укида се пресуда Окружног суда у Б. број Гж-264/01 од 31.10.2001. године и предмет враћа истом суду на поновно суђење.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Б. број П-882/00 од 04.01.2001. године одбијен је тужбени захтјев тужитељице којим је тражила: 1) да се поништи насљедничка изјава коју је дала у оставинском поступку иза пок. М. Д. у предмету првостепеног суда број О-580/97 којом се одрекла насљеђа у корист тужених М. Д. и Ђ. рођ. М. Драге; 2) да се утврди да јој на тим некретнинама припада 1/3 дијела као и на објектима – лјетној кухињи, чардаку, магази, старој кући, старој штали и свињцу; 3) да јој тужени М. Д. и Ђ. рођ. М. Д. наведене некретнине које су биле предмет оставинског поступка предају у посјед и 4) да се утврди ништавим уговор о купопродаји некретнина овјерен код првостепеног суда под бројем Ов-5977/00, закључен између туженог М. Д. као купца и тужене М. Г., као продавца и да се у земљишним и катастарским књигама брише извршен пренос права власништва у корист М. Г., и у тим књигама врати у стање које је било прије закључења предметног уговора о продаји некретнине.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Б. број Гж-264/01 од 31.10.2001. године одбијена је жалба тужитељице и првостепена пресуда потврђена.

Одговор на ревизију није поднесен нити се Републички јавни тужилац изјаснио о поднесеној ревизији.

Ревизија је основана.

У овој парници тужитељица захтјевом тражи: 1) да се поништи насљедничка изјава коју је дала у оставинском поступку иза оставиоца М. Д. у предмету првостепеног суда број О-580/99 којом се одрекла насљеђа на некретнинама оставиоца уписаним у зк. ул. бр. 24, 125 и 257 к.о. П. и зк. ул. бр. 81, 277 и 130 к.о. П. (уписане у катастарским књигама у посједовном листу пл. 277 к.о. П.) и пл. 257 к.о. П., у корист тужених М. Д. сина Д. и Ђ. рођ. М. Д. кћери Д.; 2) да се утврди да јој као насљедници иза наведеног оставиоца на предметним некретнинама припада 1/3 дијела као и на објектима – лјетној кухињи, чардаку, магази, старој кући, старој штали и свињцу и да јој се предају у посјед наведене некретнине; 3) да се утврди да је ништав уговор о купопродаји некретнина овјерен код првостепеног суда под бројем Ов-5977/00 закључен између тужених М. Д.а, као продавца и М. Г., као купца и 4) да се у земљишним књигама брише укњижба права власништва у корист тужене М. Г. на основу наведеног уговора о купопродаји некретнина.

За основ своје тужбе тужитељица је навела да се прије давања насљедничке изјаве иза оставиоца М. Д. са туженим М. Д. и Ђ. рођ. М.Д. договорила да се одрекне свој насљедног

дијела у њихову корист а они за узврат да је издржавају, што они нису учинили, напротив тужени М. Д. је једну од земљишно-књижних парцела која је била предмет наслеђивања продао туженој М. Г..

Тужени М. Д. и М. Г. оспорили су тужбени захтјев тужитељице и поред осталог приговорима: да тужитељица у смислу одредбе чл. 117. Закона о облигационим односима (даље: ЗОО), нема право тражити поништење наследничке изјаве, а тужена М. Г. да није знала за договор између тужитељице и тужених М. Д. и Ђ. рођ. М. Д., па да је савјестан стицалац земљишно-књижне парцеле коју је по основу уговора о купопродаји купила од туженог М. Д. и на тај начин на законит начин стекла предметну некретнину.

Нижестепени судови су уважили наведене приговоре тужени и одбили тужбени захтјев, наводећи да се овдје ради о поништењу наследничке изјаве дате од стране тужитељице у оставинском поступку иза оставиоца Митровић Драгутина који је окончан правоснажним рјешењем првостепеног суда број О-580/97 од 22.09.1997. године којим су за наследнике проглашени тужени М. Д. и Ђ. рођ. М. Д. са по 1/3 дијела и да је у смислу одредбе чл. 117. ЗОО наступила преклузија права на поништење те изјаве, а да је тужене М. Г. савјестан купац земљишно-књижне парцеле коју јој је продао тужени М. Д. као продавац, јер да није знала нити могла знати за договор између тужених М. Д. и Ђ. рођ. М. Д. са тужитељицом да ова дадне изјаву о одрицању од наслеђа у њихову корист а они за узврат да доприносе њеном издржавању.

Оваква одлука није правилна.

Неспорна је чињеница између парничних странака да је тужитељица у правоснажно окончаном поступку код првостепеног суда иза оставиоца М. Д. у предмету О-580/97 дала наследничку изјаву о одрицању од наслеђа у корист тужених М. Д. и Ђ. рођ. М. Д. који су са њом законски наследници иза наведеног оставиоца.

Спорно питање у овој правној ствари је, а што је тужитељица у поступку тврдила, што понавља у жалби а сада и у ревизији, да се са наведеним туженим прије давања наследничке изјаве о одрицању од наслеђа у њихову корист договорила да је ови издржавају (воде бригу о издржавању и њеном здрављу), т.ј. да од њих као сунаследника добије наведену корист.

Изјава о одрицању од наслеђа у корист другог (других) наследника са изјавом о прихватању уступљеног наслеђа има карактер уговора о преносу наслеђених ствари и права.

Због тога правоснажност рјешења о наслеђивању којим је уступиоцу (има) наслеђа уручен (ини) његов наследни дио не спречава касније расправљање о правима проистеклим из изјаве о уступању и прихватању наследства по прописима облигационог права.

Дакле, ради се о бестеретном правном послу код кога је мотив релевантан ако је био једини разлог за закључење правног посла. У складу са тим и изјава о одрицању од наслеђа, може се поништити сходно чл. 137. ст. 2. Закона о наслеђивању ("Сл. лист СР БиХ", број 7/80 и 15/80 - даље: ЗН), ако је дата у заблуди, уколико је давалац изјаве очекивао да од санаследника добије корист, па се има узети да је таква изјава дата усљед заблуде о мотиву уколико је очекивање даваоца изјаве о одрицању било изневјерено, а право на поништење наследничке изјаве због заблуде – чл. 139. ст. 2. ЗН, на коју се позива тужитељица може се тражити у року од једне године од сазнања за разлог рушљивости, односно од престанка заблуде, и у објективном року од три године од дана закључења уговора (аналогна примјена одредба чл. 111. и чл. 117. ЗОО).

Према томе, тужбени захтјев тужитељице не заснива се на тврдњама да је наследничку изјаву о одрицању од наслеђа у корист наведених тужених дала у заблуди, већ на тврдњама да су тужени изневјерили договор о њеном издржавању који су постигли прије дате изјаве у оставинском поступку иза оставиоца М. Д. о одрицању од наслеђа у њихову корист, дакле, да се њена тврдња заснива на заблуди о мотиву (разлогу) због којег је дала изјаву о одрицању од наслеђа у корист тужених, а не о заблуди датој приликом давања наследничке изјаве у оставинском поступку иза оставиоца М. Д., како су то погрешно закључили нижестепени судови.

Ни одлука нижестепених судава којом су одбили захтјев за утврђење да је ништав уговор о купопродаји некретнина кога су закључили тужени М. Д., као продавац и М. Г., као купац није правилан.

Савјестан купац некретнине је лице које поред поуздања у земљишне књиге утврди и стање посједа купљене некретнине. Сама чињеница да тужена М. Г., као купац некретнине од туженог М. Д., као продавца, није знала за договор између тужитељице, њега као туженог и Ђ.

рођ. М. Д. да је ови издржавају, за сада није довољна за оцјену њене савјесности, као купца предметне некретнине.

Стога је потребно за оцјену савјесности тужене М. Г., као купца утврдити да ли је знала да тужени М. Д. није једини насљедник иза оставиоца М. Д., као и да ли је знала да између насљедника није извршена диоба насљеђених некретнина, и да ли је прије закључења предметног уговора извршила увид у земљишне књиге ради провјере власништва на некретнини која је била предмет уговора о купопродаји са туженим М. Д., јер продавац тужени М. Д., а сувласник на насљеђеним некретнинама са 1/2 дијела у смислу одредбе чл. 14. Закона о основним својинско-правним односима има право да сувласничку ствар држи, да се њоме користи заједно са осталим сувласницима сразмјерно свом удјелу, неповређујући право осталих сувласника.

Дакле, сувласник може пуноважно отуђити само свој идеални сувласнички дио у свим стварима – некретнинама из сувласничке заједнице, а не реални дио, па ни идеални дио у само појединим стварима – некретнинама из сувласничке заједнице ако на тај начин отежава каснију диобу сувласничких некретнина. Са овог аспекта нижестепени судови нису разматрали ствар нити су у том правцу утврдили потребне чињенице, па су тиме погрешно примјенили материјално право када су одбили тужбени захтјев.

Зато се ревизија тужитељице указује основаном па је ваљало примјеном одредби чл. 250. ст. 2. у вези са чл. 456. ст. 2. Закона о парничном поступку (“Сл. гласник РС”, број 58/03 и 85/03) одлучити као у изреци.

Предсједник вијећа
Стака Гојковић

За тачност отправка
овјерава руководилац судске писарне
Братић Душанка